

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Ž nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.792

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljke in dneva po prazniku

Propad Heimwehra

Dunaj, 2. decembra.

Rojstni dan avstrijske Heimwehra je 15. julij 1927. Zdi se pa, da se je 9. novembra 1930. dan zadnjih državnoborskih volitev prišla nje smrtina agonija. V času med tema dvema datuma je ipak mogla Heimwehr zaznamovati uspehe, kakršnih je v tako kratki dobi komaj kaka druga organizacija bila deležna. Moč njenega uspeha je pri konservativnem avstrijskem ljudstvu bila v tem, da je v njegovih obeh nastopala za absolutno avtoriteto in spoštovanje državne oblasti in državnih zakonov. Dokler je narod zrl v njej desno roko zakonite oblasti, ki naj pomaga vladi proti naraščajočemu socialističnemu partizanstvu in njegovim diktatorskim nameram, toliko časa so v njeno naročje vrele vedno nove čete. Mislimo le na 4. oktober 1927, ko je vkorakala Heimwehr v Wiener Neustadt, zlomila socialistični teror in pokazala, da je za vse državljane ista in enaka pravica v javnosti.

Položaj pa se je takoj spremenil, ko je Heimwehr nastopila proti kabinetu Streeruwitza. Vso pozornost je vzbudila mogočna izjava majorja Pabsta 25. septembra 1929, ko je izrekel znano krilatost: »Predno bo solnce zašlo, bo Streeruwitz kabinet padel!« Do tedaj namreč je bilo heimwehrovo gibanje v pravem pomenu besede nadstrankarsko narodno gibanje. Ob teh izjavah pa so se mnogi zamilili in postali opretni. Prišel je kabinet Schobera, ki je izvedel tudi gotovo reformo ustave. Ne da se ta tajiti, da je tej reformi kumovala Heimwehr. Vendar pa so bile objube neprimerno večje in v nikakem razmerju z doseženimi uspehi. Heimwehr je čutila, da se med narodom pojavlja nezaupežnost, zato je napadala Schobera, čeprav je ravno on s trdo roko kljub najtršešemu uporju socialistov sprejel do 80% heimwehrovskih zahtev. Toda v tej dobi je bila Heimwehr že sredi svojega drugega razvoja: da postane politično gibanje.

Od tu dalje se vrste taktične nerodnosti ena za drugo. Schober je spraval pod streho novo k orožnemu zakonu, ki je radi notranjih a še bolj radi zunanje političnih dogodkov postala nujnost. Zakon nikakor ni bil naperjen proti Heimwehrovem; predvideval je razorožitev vseh oboroženih organizacij, torej tudi socialdemokratskega Schutzbunda. A med tem ko so bili socialisti pametni in se izjavili: »Mi hočemo mir,« je bila Heimwehr nespametna in je zahtevala najprej razorožitev socialistov, šele potem da je pripravljena tudi sama odložiti orožje. Verjetno, da socialistični izjavi ni bilo pripisovati iskrenosti. Toda videz pri masah ljudstva je bil vendarle, da so socialisti za notranjo razorožitev, Heimwehr pa da hoče pobojev. In tak videz, — osnovan ali neosnovan, — je včasih odločilnega pomena za duševno razpoloženje ljudskih mas.

Heimwehr je pričela slepo kopirati svoj vzor — italijanski fašizem. Prišla je Korneuburska pri-sega, kjer je bil tudi stavek, da hoče Heimwehr prijeti za oblast v državi. Sicer je prav isto tri leta prej (3. novembra 1926) proglasila socialdemokratska stranka v Linzu. Toda priti na oblast v demokratični ustavni državi ni mogoče drugače kakor s pomočjo ljudskega zastopstva v državnem zboru. Priti na oblast legalnim putem ni mogoče drugače kakor s pomočjo volitev. Če so socialisti tako govorili, so imeli za seboj močno stranko, Heimwehr pa ni imela še ničesar.

Iz izjav voditeljev in iz korneuburske prisege se je vendar dalo sklepati, da misli Heimwehr na politično formacijo. Tako je iz nadstrankarskega narodnega gibanja Heimwehr postala politična stranka. Poldrugim mesec pozneje se je izvedla v njenih vrstah hišna revolucija, ko je mladi knez Starhenberg vrgel tedanjega zveznega voditelja dr. Steidleja in sam prevzel vodstvo. Starhenberg je za Heimwehr bil upolna pridobitev. Saj je 9. novembra 1927 stal v prvih vrstah čet, ki so pod Hitlerjevim vodstvom povzročile znani puč v Münchnu.

Prišla je vladna kriza in konec septembra je bil Starhenberg — komaj 33 letnik, — že notranji avstrijski minister. On, ki sploh ni bil parlamentarec in nikdar od ljudstva izvoljen, je dobil v roke najvažnejši in izrazito politični resor. Dogodki so se hitro vrstili. Starhenberg je sedaj tudi formalno ustanovil lastno stranko, med tem ko so ostali voditelji Heimwehra skušali priti pod streho pri krščanskih socialcih. Pričeli so se notranji spori, katera je prava Heimwehr in katera je ne-prava. Nedeljske volitve 9. novembra so nato pokazale, da Heimwehrovci, ki so kandidirali v krščansko socialni stranki, niso gibanju prinesli nikake okrepitve, ker so vsi propadli, čeprav so kandidirali na sicer varnih mestih. Iz Starhenbergove stranke, torej od Heimatbloka pa je zadobil samo en delavec v okrilju Alpenmuntangeellschaft osnovni mandat. Samo s pomočjo tega osnovnega mandata so na podlagi ostankov prišli v parlament voditelji, kakor Starhenberg, Steidle, Priemer in general Hülgerth. Od velikega ljudskega gibanja ni v resnici ostalo drugega kakor peščica osmih poslancev.

Stara resnica je, da izgubljene vojne rode revolucije. Tako je bilo tudi po teh volitvah v taboru Heimwehra. Heimatblok je povsod vodil proti krščanskim socialcem zelo sovražno volilno propagando, čeprav sta dva njihova ministra sedela v Vaugoin kabinetu. Prva je posledice izvajala tirolska kmetijska zveza, ki je dr. Steidleja izključila iz stranke. Ogromno nejevoljo je potem Heimwehr povzročili med Tirolci, ki je poklical majorja Pabsta iz Italije. Na Brennerju so mu pripravili pri-srčen sprejem in tirolski kmetje so lahko videli, s kako pristrano ceremonijo Italijanski fašisti pre-dajajo avstrijskim fašistom »zaslužnega« majorja. To pa je bilo zdravo mislečemu in Italijanom ne posebno prijaznemu tirolskemu ljudstvu dovolj.

Jugoslavija in Grčija

Marinkovičev obisk naj potrdi miroljubna stremjenja obeh držav

Belgrad, 3. dec. 1. Vest o potovanju zunanjega ministra dr. Voje Marinkoviča v Atene je vzbudila živahno zanimanje. Kakor znano je najprej 1. 1929. obiskal Belgrad, se tam pogajal in pri tej priliki podpisal konvencijo z našo državo predsednik vlade Venizelos, pozneje pa takratni zunanji minister Karapanos. Gotovo je, da je v prvi vrsti v tem obisku gledati akt kurtuazije.

Na drugi strani pa je isto tako gotovo, da bo to manifestacija iskrenega prijateljstva med tema dvema balkanskima državama. To prijateljstvo med Grčijo in Jugoslavijo ne temelji samo na spominih na nedavno in daleko prošlost, marveč so korenine tega prijateljstva tem globlje, ker so aspiracije obeh držav iste. Te aspiracije in politika obeh držav bi se mogla označiti na splošno s tem, da obe državi stremita za tem, da se za vsako ceno čuva mir na temelju obstoječih pogodb, da bi se tem lažje v notranjosti konsolidirale.

Grčija in Jugoslavija sta že pred vojno sodelovali na istem temelju. Po vojni pa sta se tudi znašli na istem terenu, za kar se je zahvaliti požrtvovalnosti in stalnemu delu. Lahko sta prebrodili težke probleme, ki so se pojavili po svetovni vojni. Zadnja leta v obeh državah konsolidacija zelo napreduje. V zvezi s tem je opaziti tudi živahno zanimanje za zunanje politične probleme.

Temu primerno se je tudi razvijalo zблиžanje med obema državama. Omenjamo samo letošnji

obisk najodličnejših zastopnikov grškega gospodarstva in grških finančnikov, ki je imel dobre posledice in ki bo vsekakor pripomogel k zgraditvi političnega zблиžanja. Obisk sam pa prihaja v tem času tako, da je povsem prirodno, da se mu predpisuje velika važnost. Nedavno izvršeni obiski med državni ki vzhodnih držav, so dali povod mnogim in različnim kombinacijam. Zato bo ta obisk nedvomno imel to dobro posledico, da bo razne fantastične kombinacije še pravočasno razkrinkal.

Na drugi strani pa ne sme ta obisk nikogar skrbeti. Politika Jugoslavije je miroljubna in vse zunanje politične akcije so prepojene s tem duhom. To potrjuje tudi ta obisk, ki bo afirmiral samo zблиžanje tistih sil, o katerih je nedavno govoril zunanji minister dr. Marinković, to je sil, ki delajo za mir. Dve veliki tendenci, je dejal takrat naš zunanji minister, se opazujeta v dvojni diplomaciji. Na eni strani so diplomatske akcije, ki stremijo za tem, da vzne-mirjajo javno mnenje in da državnikom, katerih položaj je v njihovih državah slab, pripomorejo do popularnosti, na drugi strani pa se lahko ugotovi, da so sile, ki delajo na to, da se očuva mir, še vedno mnogo močnejše, kakor tiste, ki bi želele mir porušiti.

Jasno je, da miru ne bodo določili tisti, ki so z mednarodnim položajem in današnjim stanjem vsaj relativno zadovoljni.

Ta manifestacija zbiranja miroljubnih in miru

željnih sil, bo prav gotovo prišla do najjasnejšega izraza na sestanku v Atenah. Ta manifestacija bo tembolj potrebna, ker prihaja v pravem času. Pre-pričani smo, da bo obisk pripomogel ne samo k zблиžanju med obema balkanskima državama, marveč, da bo imel tudi stvaren vpliv na splošno psi-hozo v Evropi.

Naš zunanji minister dr. Voja Marinković po-tuje v spremstvu ravnatelja političnega oddelka zunan-jega ministrstva Karoviča in šefa kabineta Ko-vačevića. Podrobni program njegovega bivanja še ni končnoveljavno določen.

Atene, 3. decembra. AA. V zvezi z najav-ljenim prihodom jugoslovanskega ministra za zu-nanje zadeve dr. Voje Marinkoviča v Atene pravi-jo grški listi, da bo ta obisk manifestacija grško-jugoslovanskega prijateljstva ter da bo razpršil vse govornice o vstopu Grčije v neakčne drugo-vrstne bloke. »Elefte« in »Vima« smatra, da bo obisk jugoslovanskega ministra za zunanje zadeve učvr-stil prijateljske stike med Grčijo in Jugoslavijo. »Hestia« je mnenja, da bo poset dr. Marinkoviča v Atenah odločen demanti vseh poročil in kombi-nacij o nekakšnem vstopu Grčije v neke bloke, ki so o njih v zadnjem času toliko govorili in pisali. Obisk dr. Marinkoviča bo trajal 3 dni. Pro-gram o tem bivanju je določen. V Skoplju bo dr. Marinkovič stavljen na razpolago poseben salonski voz, ki bo z njim jugoslovanski minister potoval v Atene.

Avstrijska vlada sestavljena

Ender zvezni kancler — Schober podkancler in zunanji minister

Dunaj, 3. dec. kk. Danes zvečer ob 6 se je po večurnih pogajanjih končno posrečilo se-staviti koalici-jo med krščansko socialno stran-ko in Schobrovim blokom ter sestaviti novo vlado. Zvezni kancler ostane designirani kršč. socialni poslanec dr. Ender, podkancler in zu-nanji minister dr. Schober, notranje ministr-stvo prevzame voditelj Landbunda Winkler, finančno ministrstvo dosednji finančni mi-nister dr. Juch, ki kot uradnik stoji blizu krščan-ski socialni stranki, trgovinsko ministrstvo krščanski socialce Heinl, prosvetno ministrstvo nižjearvstrijski krščanski socialce dr. Cermak, pravosodno ministrstvo načelnik velenemške stranke dr. Schürff, bivši trgovinski minister v Seiplovem kabinetu, vojni ministrstvo pa dosednji kancler Vaugoin, ki upravlja to mi-nistrstvo že deset let, kmetijsko ministrstvo prevzame tirolski krščanski socialce Thaler. Samo ministrstvo za socialno skrbstvo še ni zasedeno in bo podrejeno najbrže kakemu uradniku. Nova vlada se bo že jutri predstavila narodnemu svetu. Pred jutrišnjo sejo narodne-ga sveta bo konferenca načelnikov strank, na kateri se bo odločalo o bodočem predsedniku narodnega sveta.

Dunaj, 3. decembra. kk. Sestava novega kabl-neta pomeni konec desničarskega kurza v Avstriji in je logična posledica volilnega rezultata. Dr. Oton Ender, novi kancler in bivši odlični upravnik Vor-arlberga, je krščanskosocialni, strogo katoliški ob-servant in se strinja z dr. Schobrom v tem, da sta oba odločna nasprotnika fašističnih eksperimentov in da zahtevata vrnitev k stvarnemu delu. Dr. Ender bo gotovo dobil podporo tudi pri socialnih de-mokratih pri onih odredbah, ki so potrebne za ublažitvev strašno naraščajoče brezposelnosti in za zagotovitev zunanje trgovine. Dejstvo, da razpo-laga krščanski socialci in Schobrov blok samo z ve-čino dveh mandatov, ni tolikega pomena, če bo vladi ponudila levica roko k stvarnemu delu, zakar se zdi pripravljena. Vsi krščanski socialci v kabi-netu, razen Vaugoina, se prištevajo zmernemu krilu stranke. Heimwehroveski poslanci, katerih je

Dr. Ender, novi zvezni kancler.

osem, bodo ostali skoro brez pomena, tudi če res prestopijo v opozicijo.

Dr. Schober je lahko opustil svojo zadnjo zahtevo, da se mu poleg zunanega ministr-stva podredi tudi celotna varnostna služba, ker prevzame voditelj Landbunda Winkler notranje ministrstvo, in sta bila torej oba naj-važnejša resora oddana Schobrovemu bloku. K temu je še prišleto pravosodno ministrstvo, katero dobi v roke Velenemec dr. Schürff. V zunanjepolitičnem pogledu je po odhodu dr. Seipla pričakovati, da se bo nadaljeval v Ze-nevi z dr. Curtiusom dogovorjeni program nemško gospodarskega sodelovanja. Prva na-loga bo rešitev proračuna, tako da v začetku ne bo nobenih snovi za konflikte, ki bi mogli kabinet ogroziti. Kakor doznava Vaš dopisnik pozno zvečer, je bil oddan tudi portfelj so-cialne politike, katerega prevzame dr. Resch, ki je imel ta resor tudi že v prejšnjih kabi-netih.

Fašiste vznemirja komunizem

Rim, 3. dec. kk. Po poročilu notranjega ministrstva je politični oddelek policije prišel v zadnjih mesecih na sled trem raznim sku-pinam, ki so vse delovale protifašistično. Med drugimi je zasledila skupino 24 oseb, med njimi 2 ženski, ki so poskušali ob obletnici faš-ističnega pohoda na Rim koncem oktobra orga-nizirati atentate. Policija je zasledila razen te-ga tvorjenje novih komunističnih celic v pro-vincih Emilia in Romagna. Načelniki teh celic bodo prišli pred posebno sodišče za varstvo države. Koliko oseb je bilo aretiranih, ni zna-no, govori se pa, da gre za prav znatno število oseb. Med aretiranimi je tudi vdova znanega italijanskega pesnika de Bosisa. Končno se po-roča, da je bil aretirani profesor Renzi, o ka-

terem se je že govorilo, da je mrtev, zopet izpuščen.

Rim, 3. decembra. Ž. Zločini in atentati, ki se dogajajo v Italiji, se v fašističnih listih ne zabeležujejo, ker tega režim ni dovolil. Na železniško postajo Nolla pri Neaplu je bil iz-vršen razbojniški napad. Na železniško posta-jo so prišli trije maskirani razbojniki, stre-ljali na postajnega šefa v času, ko je ravno izdajal železniške karte, in ga ranili. Nato so oropali blagajno in pobegnili. Policija jih je zasledovala, vendar pa se jih ji ni posrečilo izslediti. Fašistični tisk tudi o tem napadu skoroda ničesar ne poroča. Če bi se bil ta do-godek izvršil v Juljski Benečiji, bi sigurno o tem mnogo pisali in osumili Slovence.

dvoma veliko bolj primerno polje za njegovo ude-štvovanje, kakor pa je bila mala Avstrija.

Med tem se je odpeljal tudi dr. Steidle na do-pust in je dal v Parizu »Matine« intervju, ki ga je zaključil z naslednjimi besedami: »Mislim, da se bomo jaz in moji prijatelji ne le odtegnili politiki, ampak sploh vsakemu udeštvovanju, dokler traja tak položaj, da iz njega ne vidimo nobenega iz-hoda.«

To pomeni konec Heimwehra. Od velikega narodnega gibanja je ostalo samo 8 mandatov. Ne bo dolgo, ko se bodo tudi ti združili z narodnimi socialisti.

Zahvala predsednika vlade

Belgrad, 3. dec. AA. O priliki državnega praz-nika je predsednik ministrskega sveta in minister notranjih zadev general Peter Živković prejel mno-go brozjavnih čestitk iz vseh krajev države in ino-zemstva. Ker se predsednik vlade ne more vsake-mu posebej zahvaliti, (sež potom zahvaljuje vsem, ki so mu čestitali, (iz kabineta predsedni-štva kr. vlade, 2. decembra.)

Napredovanje pri financih

Belgrad, 3. dec. 1. Pri finančnem ravnanstvu v Ljubljani so napredovali: Za glavnega arhivarja 2. III. Anton Bračko, Rudolf Večerin, Evgen Sušteršič, Franc Sušteršič, Ivan Kramar, Josip Bedan. Pri glavnih podružnicah Drž. hip. banke je na-predoval za stalnega uradnika v 4. II. Avgust Že-gon.

Zborovanje belgr. industrijcev

Belgrad, 3. dec. 1. Belgrajski industrijanci so imeli danes zborovanje, na katerem so razpravljali o predlogu belgrajske občine, da ukine trošarine. Prišli so do sklepa, da so ti sklepi škodljivi za domačo industrijo in pridobitne kroge. Poleg tega so se obirno bavili s sovjetskim dumpingom, kate-rega posledice so se v poslednjem času pričele čutiti tudi pri nas. Sklenjeno je, da industrijska zbornica opozori merodajne kroge na to dejstvo, da bi se pravočasno storili potrebni koraki proti temu.

Akademski koncert v Belgradu

Belgrad, 3. dec. 1. Sinočni koncert akadem-skega pevskega društva je nad vse sijajno uspel. Koncerta se je udeležil Nj. Vel. kralj, člani vlade z načelnikom predsednikom vlade generalom Pe-trom Živkovićem, Pevskim zborom so navdušeno aklamirali, predvsem pevskega zboru iz Ljubljane, ki je žel dolgotrajne obavice za res lepa izvajanja.

O vojaških nabavah in trošarinah

Belgrad, 3. dec. AA. Finančno ministrstvo, oddelek za samoupravne davke, je poslalo okrož-nico vsem banskim upravam o plačevanju dajatev za vojaška naročila. Na podlagi čl. 74 zakona o administraciji vojske in mornarice daje finančno ministrstvo navodilo banovinskim in občinskim upravam, da se od vojaških dobaviteljev za do-bave vojske ne more zahtevati niti občinska niti banovinska doklada na trošarine. Člen 74 omenje-nega zakona je mišljen v korist vojske, da bi se dobave pocenile, ne pa v korist dobaviteljev.

Da ne pride do zlorab, odreja zato mini-strstvo, da se od vojaških dobav plačujejo te do-klade s tem, da imajo pravico do povračila vsote na podlagi potrđila, overovljenega od vojaškega oblastva.

Seja VZS

Belgrad, 3. dec. AA. Vrhovni zakonodajni svet je imel nocoj od 16. do 19.30 sejo. Predse-doval je g. Ivan Hribar. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje podrobne razprave o zakonskem osnut-ku glede izkoriščanja vodnih sil. Prihodnja seja bo jutri z istim dnevnim redom.

Savič upokojen

Belgrad, 3. dec. Ž. Delj časa se je govorilo, da bo upokojen načelnik industrijskega oddelka v tr-govinskem ministrstvu Milivoj Savič, ki je znan p-svojih mnogih knjigah o gospodarstvu v Jugosla-viji in po svojem stališču glede na razvoj in nacio-nalizacijo naše industrije z ozirom na narodno obrambo. Vprašanju te upokojitve se je posvečala posebna pozornost po upokojitvi načelnika oddelka za zunanjo trgovino dr. Stajnmeca-Sorodolskega. Danes se je to vprašanje rešilo in je bil Savič upo-kojen. Nj. Vel. kralj je podpisal predlog trgovin-skega ministra Demetroviča. Savičeve posle bo vo-dil inspektor ministrstva Stojadinović.

Kruha se bodo cene znižale

Ljubljana, 2. dec. AA. Banska uprava je po naročilu ministrstva za notranje posle izdala na-log vsem sreskim in mesnim načelstvom, da takoj podvzamejo primerne korake za znižanje cen kruha.

Dunajska vremenska napoved: Po nižinah bo na nekaterih krajih jutranja megla. Ponoči slana. Temperatura se tudi podnevi ne bo dvignila mnogo nad ničlo.

Vzhodnega bloka ne bo

Rudži bej o „miroljubnih ciljih Turčije“ — Prijateljska pogodba s ČSR
Dr. Marinković gre v Ankaru

Sofija, 3. dec. AA. Bolgarska agencija javlja: Kralj Boris je včeraj sprejel v avdienci turškega ministra zun. zadev Tefika Rudži beja. Po avdienci je Tefik Rudži bej izjavil, da opnišnik tiska, da obdružuje kralja Borisa, čigar osebnost ga je uprav očarala. Tajnost uspeha nove Turčije je baš v občutkih zaupanja in ljubezni turškega naroda do Mustafe Kemal-paše. V takih odnosih, je kakor vidim, tudi bolgarski narod do svojega suverena.

Posebej poudarja zunanji minister Turčije pristrani sprejem, ki so mu ga priredili uradni bolgarski krogi. Jako zadovoljen je, da se je sestal z bolgarskimi državniki, in radosten, da se je uresničil načrt njegovega potovanja v Bolgarijo. Pri tem naglašuje skupne interese Turčije in Bolgarije, dveh sosednjih držav, ki so v mnogih pogledih slični. Dalje opozarja na to, da njegov poset nima točno opredeljenega smotra, vendar je prirodno, da se turški in bolgarski državniki pogovorijo o stvarih, ki so na dnevnem redu. Neka vodilna oseba turške politike je potrdila, da obstoji prijateljsko razmerje med Turčijo in Bolgarijo, in naglasila, da je turška politika na Balkanu jako zadovoljiva.

na, da je v Bolgariji naletela na odjek svojih čustev.

Zunanji minister nato kategorično demantira glasove, da bi bil pristal kakršnekoli fronte. Politika front je dovedla do nesreč in zato se iradi, da odsirani te fronte, ker so zapreka konsolidaciji mira. On je pristal popolne enakosti med narodi. Vendar se ne sme nihče čuditi, če začenja turška politika izjavljati svoj pacifizem s sosednjimi državami, da se ta sistem pogodb razširi in da objame vse mednarodno življenje.

Sofija, 3. decembra. AA. Turški minister za zunanje zadeve Rudži-bej je pred svojim odhodom iz Sofije sprejel novinarje in izjavil, da njegov obisk v Sofiji nima političnega ozadja, ker so odnosi med Bolgarsko in Turčijo pristrani. Turški minister je s posebno radostjo in zadovoljstvom opozoril novinarje na sprejem in na časti, ki so mu bile izkazane od strani bolgarskih političnih krogov. Dejal je, da je sprejel iz mnogih bolgarskih krajev brzojavke in pisma, ki izpričujejo, da vlada v obeh državah enako razpoloženje. Na vprašanje inozemskih novinarjev, koliko je resnice na vesteh o bolgarsko-turško-grškem bloku, je

Rudži-bej odgovoril, da nima posredniške vloge med Bolgarsko in Grčijo in da se ne namerava vmešavati v tuje odnose. Likvidacija spornih vprašanj med Grčijo in Turčijo je trajala 6 let. Ta vprašanja so bila mnogo težja, nego so vprašanja med Bolgarsko in Grčijo. Na drugo vprašanje novinarjev je Rudži-bej odgovoril, da bo pomladi prihodnjega leta obiskal s predsednikom turške vlade izmed-pašo Atene. Nadalje je izjavil, da nima še službene poročila o nameravani obisku jugoslovanskega ministra za zunanje zadeve dr. Marinkoviča v Ankaru. Vendar bi bil tu sprejet z enako gostoljubnostjo kakor on sam svoj čas v Beogradu. Dr. Marinković obisk bi vrnil poset turškega ministra za zunanje zadeve v Beogradu.

Nato je Rudži-bej govoril o tem, da se odnosi Turčije z Rimom in Moskvo onirajo na solidno podlato podpisanih pogodb. Glede pogodbe o prijateljstvu z Jugoslavijo in Rumunijo je Rudži-bej dejal, da so možne tri vrste takih pogodb: Pogodbe z nenavedenimi sosedji, z daljnimi sosedji in naposled z drugimi državami. Čim bolj sklenjene pogodbe s sosedji, pride na vrsto pogodba o prijateljstvu s Češkoslovaško.

Z biči nad komuniste

Leipzig, 3. dec. kk. Danes zvečer je prišlo do krvavih spopadov med policijo in komunisti. Več kot 2000 komunistov se je zbralo na nekem trgu v notranjem mestu in hotelo iti pred magistrat, ki je bil zastražen z močnim policijskim oddelkom. Ko je policija pozvala demonstrante, naj si izberejo pot okoli notranjega mesta, so se demonstranti temu upirali, naka je policija odšla strahljive strele. To pa ni pomagalo, temveč so komunisti hoteli dalje prodirati, naka je oddala policija salvo, pri čemer je bilo 7 oseb ubitih, 13 pa ranjenih. Policija na konjih je komuniste na več krajih razgala z biči.

Plače so se bolj znižale kot cene

Rim, 3. dec. ž. Organ fašističnih delegatov »Il lavoro fascista« prinaša zanimiv članek o povenitvi življenjskih potrebščin in izraza nezadovoljstva z dosedanjimi rezultati, opozarja na dejstvo, da se cene ne znižujejo v istem razmerju, kot so se znižale plače. V cenah je še vedno velika razlika, predvsem v trgovinah na veliko. Trgovine še vedno zahtevajo velike dobičke. To se ne sme trpeti. V Neapolju so oblasti zaprele 9 raznih trgovin z življenjskimi potrebščinami, ker niso hotele znižati cen.

Nemške lašiste zapirajo

Berlin, 3. dec. AA. Policija je zasedla blizu grada Jaeschkwitz pri Bratislavi okrog 400 obo-roženih članov narodne socialistične stranke in jih aretirala. Zaprli so veliko množico karabink, revolverjev, ročnih granat in drugega orožja.

Nemški voj. arzenal na Poljskem

Vratislava, 3. dec. kk. Policija je zajela na posestvu veleposelnika Oelsena v Jaskovicah 350 članov udarnih oddelkov narodnih socialistov, ki so bili vsi oboroženi. Zbirali so se tam in se vadili v orožju. Policija je dosedaj zaplenila tri voze orožja najrazličnejših vrst in drugo orožje, kakor lopate, sekire ter opremo, čelade, plinske maske itd. Policija domneva, da se nahajajo tudi v bližnjih tamkajšnjih vaseh zaloge orožja. Domneva se, da so voditelji udarnih čet vadili svoje moštvo v rabi orožja na samotnih posevkih. Že v času Kappovega puča je bilo v Jaskovicah shajališče pučistov. Veleposelnik Oelsen je bil tudi po Kappovem puču obsojen, pozneje pa amnestiran. Sedaj ga je policija zopet aretirala, obenem z njim pa tudi oba njegova uradnika in oba pastorka.

Olašan obisk Francije

Pariz, 3. dec. AA. Medministrska konferenca je sklenila nove odločave glede obiska Francije s strani inozemskih politikov. Sklenila je, da bodo tranzitna viza veljala za 14 dnevno do enomesečno bivanje v Franciji. Odpravila je vse doedanje formalnosti ter sklenila ustanoviti urad, kjer bo osredotočena vsa služba glede tujskega prometa.

Ni dočakal

London 3. dec. kk. Včeraj je po dolgi bolezni umrl poslanec delavske stranke Backer, ki je bil že več let znan po tem, da je vsako leto vedno z negativnim uspehom ponavljal p edicij, da se popolnoma odpravi vojska na suhem, na morju in v zraku.

Gozna smrt dirkača

Berlin, 3. dec. AA. V mednarodnih avtomobilskih krogih dobro znani vozač in dirkač Willy Ehmke je tragično umrl. V noči od ponedeljka na torek je izbruhnil požar v pisarniških prostorih nemškega šoferskega društva. Ko so gasilci prišli, da pogase ogelji, so pameni udarili iz Ehmkeve spalnice. Po požarju ognja so našli Ehmkejevo truplo na tleh. Bilo je popolnoma zgorelo.

Plačevanje davčnih zaostankov

Belgrad, 3. dec. AA. Minister za finance je poslal finančnim direktorjem okrožnico o plačevanju davčnih zaostankov dohodninskega davka in davka na imovino. Po tej okrožnici se dovoljuje davčnim obvezancem, da plačajo te davčne zaostanke z letnimi obroki do 1935. leta. V okrožnici pa se poudarja, da obvezanec, ki do 1. novembra vsakega leta ne plača svojega dolžnega obroka, izgubi pravico do nadaljnjega obročnega odplačila.

Stavka v Me'nlovih podjetjih

Zagreb, 3. dec. ž. V mnogih podružnicah Meimlovih podjetij so nastavljeni stopili v stavko. Gre namreč za zahtevo sprejema kolektivne pogodbe.

Belgrajske vesti

Belgrad, 3. decembra. AA. Nocoj ob 18 je Nj. Vel. kralj sprejel v avdienci predsednika Udruga rezervnih oficirjev in predsednika Fidaka Milana Radosavljeviča ter se je zanimal za resolucije, ki so bile sprejete na mednarodnem kongresu Fidaka v Washingtonu.

Belgrad, 3. dec. AA. Nj. Vel. kralj je podpisal zakon o sporazumu med Rumunijo in Jugoslavijo o razdelitvi madjarskega orožja iz l. 1895. Po tem sporazumu prevzame Jugoslavija 50 odstot. Rumunija pa ostalo polovico tega orožja.

Belgrad, 3. dec. AA. S sklepom ministra trgovine in industrije so povišani pri državni hipotekarni banki, glavni filijali v Ljubljani za stalnega uradnika v 4-2 pripravnik v 5-2 Avguštin Zigon, za arhivarja v 5-2 pa arhivar v 3-3 Marica Ulanović.

Ako želite ohraniti zdravje Vaših otrok

dajte jim skodelico »Ovomaltine« za zajutrek ali kot lahko jed.

OVOMALTINE

je koncentrirana naravna krepilna hrana, ki jo otroci radi jemljejo kot slaščico.

Dobiva se v vrh lekarnah, drogerijah in boljših specializiranih trgovinah: velika skatija Din 56.—, srednja skatija Din 32.—, mala skatija Din 16.—.

Sanc ijski program nemške vlade

Proračun znižan za 15 milijard — Uradništva se znižajo plače za 6 odstotkov

Berlin, 3. decembra. kk. Danes se je začelo zasedanje nemškega državnega zbora, na katerem se ima izvršiti prvo čitanje novega državnega proračuna in glasovati o zaslišanju odredbah vlade, s katerimi ima stopiti v veljavo sanacijski program vlade. Galerije so bile nabito polne poslušalcev. Številna policija je obkolila poslopje državnega zbora, da ne bi prišlo do kravalov kakor pri zadnji seji, vendar pa ni bilo nobenih demonstracij. Današnja seja je trajala samo polurno uro.

V glavnem je govoril finančni minister Dietrich. Iz njegovega govora je posneti, da je novi proračun nasproti lanskemu skoro za polovico milijard nižji. Najvažnejša odredba novega proračuna je samosvejeitev zavarovanja proti brezposelnosti. Zadnji proračun je všel v nered radi tega, da so bile radi silno naraščajoče brezposelnosti potrebne velike podpore vlade, ki so šle daleč preko proračuna. Sedaj je stvar tako urejena, da mora zavarovanje proti brezposelnosti samo nabaviti potrebne vsote z zvišanjem prispevkov in da bo država dala samo omejeni prispevek. Nadaljnja težkoča

je bila stalno padanje davčnih dohodkov, kar znaša za zadnje leto 500 milijonov, kar pa se bo izravnavalo predvsem z zvišanjem carine na tobak in z zelo dalekosežnimi odredbami za varčevanje, s katerimi upajo doseči več kot milijardo. K tem odredbam za varčevanje spada predvsem 6% znižanje plač uradništva in poenostavljen pobiranje davkov. Semkaj spada odredba, da bo od dosedanjih 170.000 davčnih obvezancev malih kmetov ostalo odsej samo 43.000, ki bodo v bodoče še plačevali dohodnino. S tem bo sicer odpadlo 100 milijonov, upravni prihranek pa bo mnogo večji.

Končno je finančni minister opozoril še na važnost vprašanja, kako bi bilo mogoče pridobiti nazaj nemški kapital, ki je pobegnil v inčezemstvo. V to svrhu se bo izdala davčna amnestija. Dalje bodo davčne oblasti v bodoče pri ugotovitvah premoženja ali dohodkov zahtevale obljubo nameste prirege. Minister Dietrich je končal s priporočilom, da državni zbor dovoli proračun, da bo v zvezi s prislilnimi odredbami zagotovljen kredit in akcijska sposobnost nemške države.

Zaščitnica narodnih manjšin

Milan, 2. dec. x. (Izvirno »Slav« »Gazzetta del Popolo« iz Turina že dolgi časa polemizira z jugoslovanskimi časopisi, češ, da so vsa poročila o preganjanju slovenske manjšine v Italiji popolnoma izmišljena. Sicer pa so manjšine v Italiji, tako piše list, malo številnejše, kot jih ima Jugoslavija. Jugoslavija šteje Nemce, Madjare, Romune, Bolgare, Macedonce, Italijane (50.000), Bunjeve, Albance, Turke, Muslmane, Crnogorce, Vende, Vlahe, Krasovane (?) , Scitolee (?) in Jude. Kakor vidite, je turinski list pri vsej natančnosti popolnoma pozabil na cigane, katere italijanski časnikarji trko radi uvrščajo med jugoslovanske narodne manjšine. List navaja nadalje, kako Jugoslavija z tira Italijane v Dalmaciji. »Če so jugoslovanske oblasti zatle italijansko šolo usmiljenih sester v Splitu, gotovo niso imele tako tehtnih vzrokov, kakor Italijanske, ki so ukinile slovenske šole, ker so bile središča terorističnega delovanja.« »Jugoslavija se skrbno ogiblje vsake razprave o položaju njenih manjšin na mednarodnih zborovanjih, sedaj pa hoče postaviti Italijo pred svetovno sodišče radi postopanja z manjšinami. Toda blagovolite nam vprašanje, zaključuje turinski list, kako je mogoče, da se tako neprevidezno postavlja to trnjevo vprašanje ravno

Italiji, ki posveča varstvu svojih manjšin vso skrb, da se spoštujejo njih narodni značaji, življenje in imetje.

Tako pišejo fašistični listi, ki je goriski prefekt ukinil zadnji slovenski časopis v Italiji. V ilustracijo gornjih trditve poročam po »Corriere della Sera«, da je bilo zadnje dni aretiranih v Juljski krajini 20 slovenskih železničarjev, od katerih jih je bilo 11 izročenih izjemnemu sodišču v Rimu, drugi pa so bili izpuščeni.

Sodeč po vesteh, ki krožijo po Milanu in po gornji Italiji sploh, so te aretacije baže v zvezi z revolucionarnim gibanjem, katerega so fašistične oblasti odkrile.

Tukajšnji fašistični tisk je meseca oktobra napovedal, da se bo vršil proces proti dr. Stiličju, Jelencu in drugim aretiranim slovenskim Goricancem prve dni meseca novembra. »Gazzetta del Popolo« poroča, da je izjemno sodišče obravnavo odgodilo, ker mora priti na vrsto najprej vrsta aretiranih italijanskih komunistov. Verjetno je, da se prične obravnavati proti goriskim Slovincem v najkrajšem času. »Regime fascista« poroča, da je bil v Trstu aretiran prof. Cosovel. Vzrok aretacije ni znan.

Kako je bil umorjen Tomalevski

Sofija, 3. dec. AA. Po zadnjih podatkih je bil izvršen umor Tomalevskega na sledeči način:

Bratje Tomalevske so prodali svojo rodno hišo. V dvorišču te hiše se je nahajalo drevo, ki ga je pred leti zasidil njihov oče. Naum Tomalevski je hotel prezaditi drevo v svoj vrt. Sel je zato na dvorišče, da drevo izkoplje. Medtem pa sta mrlca oddala najp izpod krova sosedne hiše dva s rela iz karabink. Oba sta ga pogodila v glavo in prsi. Sluga se v trenutku streljanja ni naha'al na vrtu, prišel je pa takoj na dvorišče, oborožen s puško ter začel streljati na sosedno hišo, odkoder je silal strele. Ko sta mrlca to videla, sta začela streljati nanj z revolverji ter ga ranila. Mrlca sta nato zbežala na ulico. Stražnik na ulici, ki je silal streljanje, je začel morilce zasledovati ter s strelom iz puške ranil enega v nogo in ga prijel. Drugi morilec pa je bil tako zbežan, da se je pustil prijeti od pasantov. Tudi on je bil na mestu aretiran. Ranjeni morilec se imenuje Vladimir Georgijev, njegov tovariš pa Andrej Manov Dimitrov. Mrlca sta tekoma zaslišanja izjavila, da nista osebno poznala umorjenega in da nista živela z njim v prepiru. Oba sta izvršila umor po naročilu. Lastnik hiše, iz katere sta streljala, se imenuje Stenkov, ki je bil istotako prijet, da bi se ugotovilo, ali sta mrlca prišla v hišo z njegovo

vednostjo in ali je vpleten v ta umor. Pravosodni minister je dal osebno nalog, naj se vodi preiskava najodločnejše in čim hitreje.

Sofija, 3. decembra. AA. Današnji jutranjki priobčujo občirna poročila o umoru Nauma Tomalevskega. Zanimivo je, da je v hiši umorjenega Tomalevskega stanoval politični agent Petko Petrov. Oblastva so ga zato z ženo vred aretirale. Brat umorjenega Tomalevskega obtožuje sedaj predsednika bolgarske vlade Ljapčeva in bolgarsko pravosodje za ta čin. Mrlca sta bila oborožena z bombami in s karabinkami. Na vprašanje, odkod jima karabinke, sta oba odklonila odgovor. Tretja neznana oseba, ki se je v trenutku atentata nahajala v hiši, je pobegnila neznanokam in je še niso izsledili.

Sofijska »Zora« posveča članek temu atentatu in se vprašuje, kam naj vodijo podobni krvavi čini. Odgovori na taka vprašanja so ponavadi nove in sveže žrtve. Javno je, da je bil umor Tomalevskega pripravljati. Pokojni je bil znan pristat Protogorova, zato so ga pristati Ivana Mihajlova sovržili in obsodili na smrt. S tem umorom je mržnja med obema taboroma postala še ljutejša. List apelira na oblastva, naj napravijo temu bratskemu klanju konec.

Smodnišnica zlelela v zrak

Rim, 3. dec. ž. Preteklo noč je v mestu Porretti eksplodirala smodnišnica, v kateri je bilo 78 mtrc dinamita. Bliznje hiše so bile poškodovane, vendar človeških žrtve ni bilo. Škoda znaša 100 milijonov lir. Fašistični listi o tem dogodku ničesar ne poročajo.

pričajo pogosti prepri med moškimi in ženskimi. Rubić sklepa: »Ako bi laška publicistika pokazala svetu dejansko stanje njihovih manjšin na tej obali, kakor smo jih tu navedli, potem bi se povzpeli do Cavourja ali Mazzinija, in v rove šem času do Nitija, ki so priznali in odkrili priznavajo, da je vzhodna jadranska obal popolnoma slovanska, a med obema soednjima državama Balkana in Apenina bi bilo več prisrčnosti in odkriro-srčnosti.«

Dr. Fr. M. Trdan:

Italijani v Primorju kraljevine Jugoslavije

Jugoslovanski biro v Splitu je začel v zadnjih letih izdajati zbirko spisov, ki se nanašajo na poznavanje Adrije in našega Primorja posebno v narodopisnem in trgovskem oziru. Pravkar je izšla zelo okusno in temeljito sestavljena študija z zgoraj naznačenim naslovom. Marljivi dalmatinski zgodovinar dr. Ivo Rubić, ki je ravnokar na poli v Berlin in Hamburg, da se izpopolni zlasti v oceanografiji, se je lotil zanimivega in času zelo primernega vprašanja o laškem živlu v naši državi. V petih poglavjih govori o absolutnem in relativnem številu Italijanov zlasti na naši obali, o regnicoli, optantih in emigrantih ter njihovem kulturnem in gospodarskem stanju. Razpravo zaključuje štjevilni statistični podatki, sestavljeni v obliki preglednih tabel.

Zanimanje Italijanov za Dalmacijo in njeno iredento je vzplamtel v velikem obsegu šele v po-vojnem času. Pred svetovno vojno so bili le po-vedni pisatelji — kot Federzoni, Sighele in Caburo — ki so opozarjali laško javnost na pomen vzhodne Adrije in njene obali. Odkar pa so prišli Italijani v posest Goriske in Istre, se je vrgla laška publicistika s podvojeno vneto na Dalmacijo. Ker pa statistika, čeprav je še tako umejno prirojena, ne govori v prilog laškimi konspiracijam, so se začeli v zadnjem času sklicevati bolj na zgodovinsko pravo. A. Dudana, zadrski poslanec v Rimu, je lansk leto v svojem slavnostnem govoru ponovno naglasil, da je Dalmacija zemlja, ki je 2000 let po vsej svoji civilizaciji izključno in samo italijanska. Po uradnih podatkih laškega zunanega ministrstva iz l. 1927. je v celi Jugoslaviji 14.329 Italijanov. Med temi je 8369 moških in 5960 žensk. Največ jih je v Splitu 5722, večje laške naselbine pa so še: v Ljubljani 3009, v Zagrebu 2287, v Sarajevu 2000 ter v Dubrovniku 1080. Enako število navaja tudi Calendario Atlante de Agostini-Instituto geografico de Agostini-Novara 1928, dočim se večina laških publicistov ne strinja z uradno ugotovitvijo, ampak samovoljno kombinira večjo ali manjšo številko.

Za mirovne konference v Parizu in v času razmejitvenih pogajanj med Italijo in Jugoslavijo sta informirala inozemstvo Giotto Dainelli in Attilio Tamaro. Po mnenju prvega, ki se je v svojih treh razpravah naslanjal na zastarele podatke nekdanjega avstrijskega štetja, mora biti v Dalmaciji 70 do 80 tisoč Italijanov. Njegovemu izjavanju se je pridružil tudi Tamaro, ki pa hkrati dostavlja, da bi jih bilo lahko 90 tisoč, ako bi se mogli tako svobodno razvijati kakor Hrvati. Statistika obeh ostalih piscev se giblje med 20 in 60 tisoč, le Belletti jih ceni na 100.000.

V nasprotju z laškimi pretiravanjem pa uo-tavlja dr. Ivo Rubić, da niti skromni podatki laške uradne statistike niso povsem točni. Opiraje se na zanesljivo predvojno statistiko, piše: »L. 1910. je bilo v celi Dalmaciji 18.028 Italijanov ali točje: ljudi, katerih občevalni jezik — lingua parlante — je bil laški. Ako odbijemo 9318 Italijanov, ki so prebivali v mestu Zadru, ki pa je po rapalski pogodbi pripadel Italiji, bi ostalo v Dalmaciji še 8710 Italijanov.

Prav tako zanimivo je dejstvo, da število Italijanov kljub velikim laškim žrtvam stalno pada. Mnogi izmed nekdanjih avstrijskih podanikov, ki so optirali za Italijo, danes obžalujejo svojo pre-nagljenost, ker ne dobe od Italije tistih materijel-nih ugodnosti, ki jih je posebno d' Annunzio obe-tal. Več družin, ki jih pisatelj po imenu navaja, se je v zadnjih letih izselilo v Italijo, zlasti iz oko-lie Korčule, Silbe, Splita in Boke, dočim so tudi pogosti slučaji reemigracije za našo državo.

Središče laškega življa na našem ozemlju je Split, kjer imajo Italijani vse predpogoje za kulturni in gospodarski napredek. Tu je sedež njih glavnega društva »Lega culturale«, imenovano tudi »Unione italiana«. Kakor predvojna »Lega nazio-nale« je tudi »Lega culturale« nekaka matica celo-loge laškega šolstva in laške kulturne propa-gande. Samo to društvo vzdržuje 7 šol, ki so raz-tresene deloma ob obali. V Splitu je tudi sedež »Gabinetto di lettura«, ki zalaga laški živelj s časopisjem in knjigami. Čeprav je članarina glavnega društva razmeroma visoka — 500 Din letno —, vendar število članov stalno narašča. »Biblioteca po-lare« izposojuje knjige tudi izven mesta, dočim lajša »Società operaia di mutuo soccorso« social-na bedo. Na verskem polju delujeta zlasti bratov-ščina sv. Duha in bratovščina sv. Jožefa. V Splitu so namreč Italijanom odstopili eno cerkev, kjer pastiruje regnicolo, laški duhovnik iz Italije.

Značilno za laško ideologijo in mentaliteto pa je žalostno dejstvo, da se celo priznan vseučiliški profesor, kot je imenovan Dainelli, ne more vzdr-žati sramotilnega podcenjevanja slovanskega življa. Ko razpravlja o kulturni stopnji laških podanikov, da Lah daleko po svoji izobrazbi nadirajo da matinske žrtve. Ljubecel o piše: Ma si è che gli Italiani rappresentavano e rappresentano l'elemento superiore in Dalmazia, e gli Slavi l'elemento inferiore. Prav tako nekusna je njegova sodba o dalmatinskem seljaku: Gente semplice e primitiva ed anche rozza, che di questa rozzezza dà prova nei rapporti tra gli uomini e le donne. — Preprostost in surovo ljudstvo, o čemer